

Mening, og derfor er det, at jeg har tilladt mig at foreslåa en anden Dagsorden, som gaar ud paa, at, da Thinget ikke er bekendt med det nærmere Sammenhæng i de foreliggende Tilfælde, gaar det over til den næste Sag paa Dagsordenen. Lige overfor det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 5te Valgkreds (Hølstien-Ledreborg), som jo altid optræder her som en overordentlig varm og ivrig Forfægter af Grundloven mod disse tænkte Modstandere af den, som han bestandig ser for sig, og som virkelig ogsaa synes at være en varm Kjærlighed for flere af Grundlovens Paragrafer — med § 93 tror jeg efter de Erfaringer, jeg gjorde ved at sidde med ham i Lehnsubvalget, ikke det er Tilfældet, hvorimod det synes, at han har gjort de øvrige Paragrafer til sine Favoritter — lige overfor ham vil jeg sige, at jeg tror, at han, hvis han nærmere havde gransket det Spørgsmaal om Forstaaelsen af Grundlovens § 76, saa vilde være kommen til en ganske anden Anskuelse, end han er. Grundlovens § 76 er ikke alene faalebes at forstaa, at den giver Borgerne Ret til at forene sig i Samsfund for at dyrke Gud, altsaa i religiøse Samsfund af hvilken som helst Art, faalebes at Staten ikke kan forhindre saadanne Samsfund, men alene er henvisst til, naar der foretages eller læres Noget, som strider mod Sædeligheden eller den offentlige Orden, da at træde ind og drage Bedkommende til Ansvar. Det er ganske vist en Mening, som man har set fremsat, men som vistnok ingenlunde lader sig forene hverken med den funde Fornuft eller med Bestemmelsens Indhold. Det hedder udtrykkelig i Paragrafen, at Borgerne have Ret til at forene sig i Samsfund for at dyrke Gud osv., dog at Intet læres eller foretages osv. Dette „dog“ medfører en Begrænsning af Retten, en Betingelse af den; og naar denne Betingelse ikke opfyldes, ikke er tilstede, saa er Retten heller ikke tilstede, saa maa der fra Statens Side kunne skrives ind. Banskeligheden ligger jo kun deri, at vi savne en Lovgivning, der ordner, hvorledes det Nærmere skal gaa for sig med denne Statens Kontrol, og i den Henseende kan det ikke hjælpe, at det ærede Medlem for Thisted Amts 4de Valgkreds henviser til, at man tidligere ikke har troet at kunne gjøre Noget imod Mormonismen. Thi i den nuværende Lovgivning vil der i Reglen ikke være Noget, hvorved man med Sikkerhed kan faae fat paa denne Lære; men tilmed er der jo ikke alene Tale om Mormonismen, men der kan jo tænkes at opstaa Hundreder og Hundreder af Samsfund, som i langt højere Grad ere krænkende for Sædeligheden og den offentlige Orden. Jeg paastaar altsaa, at § 76 ingenlunde er faalebes at forstaa, som det ærede Medlem har fremsat. Et andet Spørgsmaal er det naturligt, og det er netop det, der staar uløst, ad hvilken Vej skal Staten indskrive og indgribe i de Samsfund, der ikke opfylde Be-

tingelserne i Grundlovens § 76. Skal det ske ad Øvrighedsveien, faalebes at det overlades til Bedkommende at faae Spørgsmaalet afgjort ved Domsstolene, eller skal det ske ad Domsveien? Det er Noget, der staar hen; men det ærede Medlems Fortolkning kan aldrig staa sin Prøve. Hvad nu Grundlovens § 88 angaar, da skal jeg ikke nærmere indlade mig paa denne Paragraf efter Alts, hvad der her er udtalt om den. Jeg skal kun gjentage, at Grundlovens § 88 overhovedet ikke kan anses fuldstændig anvendelig paa de religiøse Samsfund og Forsamlinger, med Hensyn til hvilke Bestemmelserne i det Hele maa findes i de foregaaende Paragrafer. Andet har jeg ikke Anledning til at sige ligeoverfor det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 5te Valgkreds. Jeg kan, som sagt, ikke stemme for den Dagsorden, der er foreslaaet af de ærede Forespørgere, da den hviler paa Forudsætninger, som ikke ere mig bekendte. Jeg kan godt forstaa, at de ærede Ræder, naar de anse sig for at være fuldkommen tilstrækkelig bekendte med disse Tilfældes faktiske og retlige Stilling og altsaa have deres Dom særdig, kan stemme for den; men jeg har ikke kunnet naae saa vidt; jeg siger, ligesom det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds før sagde: Det gaar mig for høit.

Octavius Hansen: Det kan jo ikke være tvivlsomt, at de to Tilfælde fra Naffkov og Storeheddinge have vaet særdeles stor Opsigt, og at det maa interessere Enhver, der lægger Vægt paa de Retligheder, som særlig ere tilfikkrede Borgerne ved Grundlovens sidste Affnit, at faae Oplysning om, hvorledes det i Virkeligheden forholder sig med disse Tilfælde. Det var i det Mindste for mig meget paafaldende, at saadanne Forbud kunde udgaa imod Forsamlinger under Tag. Jeg tror heller ikke, det har kunnet være tvivlsomt for Noget, som er blevet bekendt med den Forespørgsel, der nu er for, hvad der derved sigtedes til; i det Mindste har jeg aldrig paa nogen Maade tvivlet om, at Hensigten dermed var at søge Oplysning om disse Forhold fra Storeheddinge og Naffkov. Naar ikke desto mindre den høitærede Justitsminister har troet, han var berettiget til at være uvidende om, hvad for øvrigt hele Verden veed, beklager jeg dette i høi Grad, fordi jeg for mit Bedkommende nødig vil afstemme om en Sag, uden at der foreligger saadanne Oplysninger, som man ikke vel kan faae fra andre Steder end fra Ministeren. Smidlertid har den høitærede Minister ikke villet give disse Oplysninger, og hvis man altsaa her skulde vedtage en Beslutning uden at være tilstrækkelig oplyst, tillader jeg mig at mene, at Skylden i saa Henseende for en Del ligger hos den høitærede Minister. Naar han erklærede, at det forekom ham underligt, at man i en Sag som denne stillede en Forespørgsel til ham her i Folkethinget, uden i Forveien at have henvendt sig til ham —